

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/92/2020
Identifikačné číslo spisu: 5111227653
Dátum vydania rozhodnutia: 21.04.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Gabriela Klenková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:5111227653.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu W.. T. Q., bývajúceho v Y. E. XXX, zastúpeného advokátskou kanceláriou Karkó s. r. o., so sídlom v Žiline, Obchodná 8985/5A, IČO: 50 158 121, proti žalovanej Drevostavby Beskydy, s. r. o., so sídlom v Žiline, Fedora Ruppeldta 1286/23, IČO: 45 496 081, zastúpenej JUDr. Ladislavom Ščurym, advokátom v Čadci, Mierová 1725, o zaplatenie 15 792,54 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 8 C 55/2012, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 27. novembra 2019 sp. zn. 7 Co 177/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcovi p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovanej v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina rozsudkom č. k. 8 C 55/2012-439 z 22. augusta 2018 v spojení s jeho opravným uznesením č. k. 8 C 55/2012-679 zo 17. júna 2019 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 4 395,14 eur s úrokom z omeškania vo výške 9,25 % ročne zo sumy 4 395,14 eur od 19. augusta 2011 do zaplatenia, žalobu vo zvyšku zamietol a rozhodol, že žalovaná má voči žalobcovi právo na náhradu trov konania v rozsahu 44,34 %.

V odôvodnení uviedol, že žalobca sa domáhal vydania bezdôvodného obohatenia, ktoré vzniklo tým, že za žalovanú uhrádzal dodávateľom faktúry na účely jej podnikateľskej činnosti, ktoré podľa práva mala plniť sama. Podľa názoru súdu žalobu žalobcu bolo potrebné čiastočne zamietnuť, a to z dôvodu nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovanej, pretože v konaní bolo preukázané, že niektoré dodávky a služby neboli objednané žalovanou, ale treťou osobou, v ktorej účtovníctve sú tiež zaevidované, a teda žalovaná nebola nositeľom hmotnoprávnej povinnosti tieto plnenia zaplatiť, ako aj z dôvodu zániku dlhu jeho splnením, pretože na základe vykonaného dokazovania bolo zistené, že ďalšie žalobou uplatnené položky žalovaná žalobcovi po ich zaplatení riadne preplatila, a tiež z dôvodu neunesenia dôkazného bremena žalobcom, ktorému sa vo vzťahu k uplatnenej pohľadávke úhrady ceny za poskytnutie ubytovacích služieb vo výške 119,- eur nepodarilo preukázať, že táto pohľadávka vôbec vznikla. Za dôvodný však považoval nárok žalobcu na preplatenie faktúry za nákup drevnej hmoty - guľatiny vo výške 3 395,14 eura (faktúra č. XXXX/XXX) pretože žalovaná neunesla dôkazné bremeno o tom, že

malo ísť iba o vrátenie guľatiny, ktorú žalobcovi predtým požičala na základe zmluvy o pôžičke za účelom objednávky výstavby zrubového domu. Súd vyhodnotil ako opodstatnený i nárok na preplatenie faktúry za vykonané elektroinštalačné práce vo výške 1 000,- eur (faktúra č. XXX/XXXX) keď zistil, že sa jednalo o práce na vnútornom vybavení objektu patriacemu žalovanej, pričom cenu za ich vykonanie dodávateľovi G. T.Í. (ktorý je so žalobcom v príbuzenskom vzťahu a v konaní vypovedal ako svedok) vyplatil žalobca a žalovaná mu ju následne odmietla preplatiť. Žalovanú zaviazal zaplatiť žalobcovi 4 395,14 eura z titulu istiny s 9, 52 % úrokom z omeškania ročne od 19.8.2011 do zaplatenia v súlade s ustanovenia § 451ods.1, 2, § 454, § 456, § 517 ods.1, 2 Občianskeho zákonníka v spojení s § 3 Nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 1. januára 2009 do 31. januára 2013. Žalobu v prevyšujúcej časti zamietol. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Žiline na odvolanie žalobcu i žalovanej rozsudkom č. k. 7 Co 177/2019-696 z 27. novembra 2019 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

Konštatoval, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav, na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, vec správne právne posúdil. Stotožnil sa v celom rozsahu s odôvodnením rozhodnutia, ktoré považoval za dostatočné a presvedčivé. Odvolacie námietky žalobcu i žalovanej vyhodnotil ako neopodstatnené. K odvolacej námietke žalovanej týkajúcej sa vrátenia drevnej hmoty kúpenej za účelom výstavby zrubového domu a k tomu doloženej listine tejto objednávky uviedol, že predložený listinný dôkaz je novotou v odvolacom konaní, na ktorú nemohol prihliadnuť, pretože žalovanej nič nebránilo uplatniť ho už v konaní pred súdom prvej inštancie. Zároveň dodal, že i predloženie (dokladovanie) objednávky samo osebe nepreukazuje existenciu zmluvy o pôžičke drevnej hmoty žalobcovi. Podľa názoru odvolacieho súdu za dôvodnú nemohla byť považovaná ani námietka žalovanej týkajúca sa spochybnenia výpovede svedka G. T. o zaplatení ceny za elektroinštalačné práce, ktorý je so žalobcom v príbuzenskom vzťahu, pretože vo vzťahu k tomuto nároku podstatným bolo to, že tieto práce skutočne boli vykonané, a to na objekte, ktorý patrí žalovanej. K námietkam žalobcu o neunesení dôkazného bremena k predloženým faktúram, považoval v rámci hodnotenia dôkazov za dôveryhodnejšie tvrdenia žalovanej, lebo hodnovernosť tvrdení žalobcu bola spochybnená samotným žalobcom a jeho nepoctivým správaním a postojom k žalovanej. Napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil v súlade s § 387 ods. 1, 2 CSP.

Z dôvodu neúspechu strán v odvolacom konaní, žiadnej zo strán nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej len „dovolatel'ka“) dovolanie, ktorého prípustnosť a dôvodnosť vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Namietala, že nesprávnym procesným postupom odvolacieho súdu bolo porušené jej právo na spravodlivý proces, a to tým, že odvolací súd sa vôbec nezaoberal jej odvolacou argumentáciou týkajúcou sa pôžičky drevnej hmoty žalobcovi, ktorá mala byť použitá pri výstavbe zrubového domu, dôvodiac, že predmetné tvrdenia a dôkazy sú novotou v odvolacom konaní, na ktoré odvolací súd nemôže prihliadnuť. Tieto tvrdenia a dôkazy ale už boli riadne uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, preto nemôžu byť považované za novotu v zmysle § 366 CSP a odvolací súd sa mal s nimi náležite vysporiadať. Nestotožnila sa ani so záverom o nepreukázaní existencie pôžičky drevnej hmoty žalobcovi, ktorú podľa jej názoru dostatočným spôsobom preukázala v konaní predloženými listinami a výsluchmi svedkov. Odvolaciemu súdu tiež vytýkala, že neoboznámil strany a neumožnil im vyjadriť sa ku skutočnostiam týkajúcim sa zaujatosti členky senátu odvolacieho súdu pre pomer k žalobcovi a svedkovi, pre ktorý bola následne z prejednávania a rozhodovania sporu vylúčená. Ďalej namietala, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, keď sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu pri hodnotení dôkazu výpovede svedka, ktorý je príbuzným sporovej strany. Podľa jej názoru výpoveď svedka G. T., ktorý je bratrancom žalobcu, ohľadne vykonania elektroinštalačných prác mala byť pre jeho príbuzenský pomer vyhodnotená ako účelová a tendenčná a v rámci právneho posúdenia veci sa na tento dôkaz nemalo prihliadať. Poukázala na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 24/2007. Za otázku zásadného právneho

významu považovala dovolacím súdom posúdiť, či „môže súd vyhodnotiť dôkaz - výsluch prvostupňového bratranca žalobcu ako účelový a tendenčný a na tento v rámci právneho posúdenia veci neprihliadať“. Navrhla napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

4. Žalobca k podanému dovolaniu žalovanej vo vyjadrení uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu pokladá za vecne správne a dovolacie námietky za neopodstatnené. Podľa jeho názoru odvolací súd ako novotu posúdil len listinu objednávky výstavby zrubového domu, ktorú žalovaná prvýkrát predložila až spolu s odvolaním, a nie tvrdenie o pôžičke drevnej hmoty, ktorej údajnú existenciu žalovaná ani žiadnym spôsobom nepreukázala. K namietanému nesprávnemu právnemu posúdeniu veci uviedol, že podľa Civilného sporového poriadku môže byť ako svedok vypočutý každý, kto môže relevantným spôsobom objasniť skutočnosti podstatné pre rozhodnutie, bez ohľadu na to, či ide o príbuzného niektorej strany sporu. Vyhodnotenie jednotlivých dôkazov je potom na voľnej úvahe súdu. Navrhol dovolanie žalovanej ako procesne neprípustné odmietnuť eventuálne zamietnuť. Uplatnil si náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“ resp. „najvyšší súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie nie je prípustné.

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

9. Podľa § 421 ods.1 písm. a) CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

10. Podľa § 432 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

11. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní.

12. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP má osobitný význam vzájomný vzťah medzi „právnou otázkou“ a „rozhodovacou praxou dovolacieho súdu“. Pre právnu otázku v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky a odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“ (R 83/2018).

13. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu, ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Na to, aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti (vecnej prejednávateľnosti) dovolania, zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (napr. rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 64/2018). K posúdeniu dôvodnosti dovolania a teda vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení), môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania.

14. Ustálená rozhodovacia prax odvolacieho súdu je vytváraná najvyššími súdnymi autoritami, ktorú vyjadrujú predovšetkým rozhodnutia a stanoviská najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Rozhodovanie v súlade s ustálenou súdnou praxou je naplnením spravodlivého procesu, princípu rovnosti právnej istoty a legitímneho očakávania strán (čl. 2 ods.1, 2 a čl. 3 Základných princíпов CSP). Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané nepublikované rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 6/2017, sp. zn. 3 Cdo 158/2017, sp. zn. 4 Cdo 95/2017, sp. zn. 5 Cdo 87/2017, sp. zn. 6 Cdo 21/2017 a sp. zn. 6 Cdo 129/2017).

15. Do ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletinu Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986 (R 71/2018).

16. V preskúmvanej veci dovolateľka v súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom v zmysle § 420 písm. f) CSP namietala, že odvolací súd sa neoboznámil so spisom o ktorom rozhodol, lebo inak by žalobu ako nedôvodnú zamietol. Poukázala na body 12, 13 odôvodnenia napadnutého rozhodnutia v súvislosti s tvrdením súdu o neunesení dôkazného bremena k preukázaniu existencie pôžičky drevnej hmoty žalobcovi, ako aj nesúhlasila s postupom odvolacieho súdu, ktorý predloženú objednávku v odvolacom konaní týkajúcu sa výstavby zrubového domu pre pána A., posúdil ako novotu v odvolacom konaní, na ktorú neprihliadal.

17. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pri posudzovaní znemožnenia uskutočňovať strane jej patriace procesné práva, je nevyhnutné skúmať intenzitu zásahu do práva na spravodlivý proces a jednotlivé konkrétne porušenia procesných práv je potrebné hodnotiť v kontexte celého súdneho konania, v kontexte dopadu na ďalšie procesné postupy súdu a možnosti strany namietat alebo zvrátiť nesprávny postup súdu.

18. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu

zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

19. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tomto konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (II.ÚS 559/2018, III.ÚS 47/2019).

20. Podľa čl. 15 Základných princípov CSP dôkazy a tvrdenia strán sporu hodnotí súd podľa svojej úvahy v súlade s princípmi, na ktorých spočíva tento zákon, pričom žiadny dôkaz nemá predpísanú zákonnú silu.

21. Podľa § 191 ods.1 CSP dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo.

22. Judikatúra definuje hodnotenie dôkazov ako činnosť súdu, pri ktorej vykonané procesné dôkazy hodnotí z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Súd pri hodnotení dôkazov v zásade nie je obmedzovaný právnymi predpismi v tom, ako a s akým výsledkom má z hľadiska pravdivosti konkrétny dôkaz hodnotiť. Uplatňuje sa zásada voľného hodnotenia dôkazov, pričom každý dôkaz hodnotí jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo v konaní najavo. Pri dôkaze výpoveďou svedka musí súd vyhodnotiť vierohodnosť výpovede s prihliadnutím na to, aký vzťah má svedok k stranám sporu a k prejednávanej veci a aká je jeho rozumová a duševná úroveň, na okolnosti, ktoré doprevádzali jeho vnímanie skutočností, o ktorej vypovedá, na spôsob reprodukcie týchto skutočností, na správanie pri výpovedi (presvedčivosť, istota, plynulosť výpovede, ochota odpovedať na otázky a pod.) a na poznatky získané na základe hodnotenia iných dôkazov (do akej miery je dôkaz výpoveďou svedka súladný s inými dôkazmi, či im odporuje, prípadne, či sa vzájomne dopĺňajú); celkové posúdenie uvedených hľadísk následne poskytuje záver o pravdivosti či nepravdivosti tvrdených (preukazovaných) skutočností.

23. Dovolateľka namietala hodnotenie dôkazov súdmi nižších inštancií, najmä vo vzťahu k posúdeniu jej skutkových tvrdení ohľadne uplatnených nárokov žalobcu vo výške 1 000,- eur (faktúra č. X/XXXX z 1. júla 2010 splatnej 15. júla 2010) a vo výške 3395,14 eura (faktúra č. XXXX/XX z 23 novembra 2010 splatnej 7. decembra 2010), ktoré dospeli k záveru, že dovolateľka neunesla dôkazné bremeno na preukázanie ňou tvrdených skutočností, a preto žalobe sčasti ohľadne uplatnených nárokov vyhovel.

24. V sporovom konaní je súd limitovaný skutkovými tvrdeniami strán sporu, lebo sporové konanie sa riadi zásadou formálnej logiky. Jednou zo základných procesných povinností strán je povinnosť tvrdiť (§ 150 CSP). Stranu zaťažuje bremeno tvrdenia (onus dicendi) a schopnosť strany uniesť bremeno tvrdenia spolu s dôkazným bremenom (onus probandi) je predpokladom pre úspech v spore. Nesplnenie povinnosti tvrdiť, resp. relevantne tvrdiť (uviesť tvrdenia z hľadiska ich kvality pravdivé, úplné, podstatné a rozhodujúce) má pre stranu sporu procesnoprávny dôsledok, ktorý sa prejaví v meritórnom rozhodnutí vo veci samej.

25. Pokiaľ dovolateľka namietala záver o (väčšej) hodnovernosti niektorého z dôkazov - svedeckej výpovede (C. P. - bod 28. rozsudku súdu prvej inštancie - či G. T., bratranca žalobcu - bod 30. rozsudku súdu prvej inštancie), ktorý bol ale súdmi nižších inštancií primerane vysvetlený, nemožno túto skutočnosť považovať za porušenie práva na spravodlivý proces, pretože je prirodzeným výsledkom procesu voľného hodnotenia dôkazov súdom (čl. 15 a § 191 CSP) a nemôže založiť prípustnosť dovolania len z dôvodu, že dovolateľka s ich posúdením nesúhlasí, lebo podľa jej názoru mali byť niektoré dôkazy hodnotené rozdielne (m. m. I. ÚS 275/2019, publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 45/2019).

26. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

27. V súvislosti s namietaným posúdením predloženého listinného dôkazu dovolateľkou v odvolacom konaní, dovolací súd uvádza, že z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu (bod 13.) vyplýva, že za novotu nepovažoval tvrdenie o pôžičke drevnej hmoty žalobcovi na základe pôžičky, ale novotou mal byť predložený listinný dôkaz - objednávka výstavby zrubového domu pre pána A., ktorým sa mala existencia pôžičky drevnej hmoty žalobcovi preukázať. Táto listina bola do spisu založená až v odvolacom konaní ako príloha k odvolaniu žalovanej, preto odvolací súd na ňu ako na novotu (prostriedok procesnej obrany) v odvolacom konaní, ktorá nebola uplatnená v konaní pred súdom prvej inštancie v zmysle § 366 CSP správne neprihliadal. Procesné podmienky na ich uplatnenie, ani podmienky na zopakovanie dokazovania alebo jeho doplnenie vyplývajúce z § 384 CSP neboli splnené a odvolací súd je viazaný zisteným skutkovým stavom súdom prvej inštancie (383 CSP).

28. Opravný prostriedok s právom tzv. novôt povoľuje subjektu prednášať nové skutočnosti a dôkazy. Uvedené znamená, že odvolací súd je aj počas odvolacieho konania povinný prihliadať na prostriedky procesného útoku a procesnej obrany, ktoré doteraz neboli použité, ale len vtedy, ak sa týkajú procesných podmienok, vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu, má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, alebo ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie. V ostatných prípadoch prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany, ktoré strana neuplatnila v konaní pred súdom prvej inštancie, nie je možné uplatniť v odvolacom konaní. Ustanovenie § 366 CSP vychádza zo zásady koncentrácie konania podľa § 153 a § 154 CSP. Prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany sú strany povinné uplatniť včas. Tieto prostriedky nie sú uplatnené včas, ak ich strana mohla predložiť už skôr, ak by konala starostlivo so zreteľom na rýchlosť a hospodárnosť konania. Prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany, ktoré strana neuplatnila v konaní pred súdom prvej inštancie, nie je možné uplatniť v odvolacom konaní.

Právo tzv. novôt v odvolacom konaní je v systéme neúplnej apelácie nastavené ako reštriktívne vnímaná výnimka z pravidla, že v odvolacom konaní spravidla nie sú prípustné tie prostriedky procesného útoku alebo obrany, ktoré neboli procesnou stranou uplatnené pred súdom prvej inštancie.

29. Odvolací súd nad rámec podotkol, že ani tento dôkaz by nebol spôsobilý preukázať, že k zmluve o pôžičke medzi žalovanou a žalobcom skutočne došlo. Dovolací súd k tomu dodáva, že z obsahu spisu vyplýva, že svedok C. P. (v spise na č. l. 354) vo výpovedi nespomínal pána A.Ř., ale tvrdil, že pracoval na dome pána D. a drewná hmota, ktorú si mal žalobca požičať mala patriť pánovi G.. V danom prípade sa súdy oboch nižších inštancií s tvrdením o pôžičke drevnej hmoty v odôvodneniach rozhodnutí riadne vysporiadali a uviedli, prečo nemali preukázanú jej existenciu (bod 28. rozsudku súdu prvej inštancie). Hodnotenie svedeckých výpovedí (G. T., C. P.) boli vyhodnotené (jednotlivo a v ich vzájomnej súvislosti) v súlade aj s inými listinnými dôkazmi a to predloženými faktúrami, ako aj dokladmi o ich úhrade žalobcom (v spise na č. l. 15-16 vo vzťahu k sume 3 395,14 eura a na č. l. 13-14 vo vzťahu k sume 1 000,- eur), pričom ich celkové posúdenie súdmi nižších inštancií zodpovedalo zásadám formálnej logiky, pravdivosti a presvedčivosti relevantných dôkazov.

30. K tvrdeniu dovolateľky v súvislosti so začatým konaním pred účinnosťou Civilného sporového poriadku a teda nemožnosťou koncentrovať konanie podľa § 470 ods. 2 CSP, dovolací súd uvádza, že je pravdou, že v konaniach začatých pred dňom nadobudnutia účinnosti Civilného sporového poriadku (pred 1. júnom 2016), nemožno uplatňovať ustanovenia o predbežnom prejednaní veci, popretí skutkových tvrdení protistrany a sudcovskej koncentracii konania, ak by boli v neprospech strany. Z obsahu spisu však vyplýva, že súd prvej inštancie postupoval správne, ak strany sporu náležite poučil o zmene procesného predpisu a zároveň im poskytol lehotu na predloženie ďalších návrhov na doplnenie

dokazovania (v spise na č. l. 359), ako aj pred vyhlásením dokazovania za skončené postupom podľa § 182 CSP vyzval strany na zhrnutie návrhov, dokazovania a právnej stránky veci. Po procesnom poučení aj v zmysle § 154 CSP (zákonnej koncentrácii konania) strany sporu ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania nemali. Postupom odvolacieho súdu nedošlo k porušeniu procesných práv strán a preto uvedené tvrdenie dovolateľky dovolací súd vyhodnotil ako nedôvodné.

31. Dovolací súd nie je skutkovým súdom a nemá možnosť prehodnocovať vykonané dôkazy. Prieskum skutkových zistení dovolacím súdom spočíva len v kontrole postupu súdov nižších inštancií pri procese jeho zisťovania (I. ÚS 6/2018), či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04); takýto záver ale z obsahu spisu nevyplýva.

32. Neopodstatnenou bola i námietka dovolateľky týkajúca sa jej neoboznámia odvolacím súdom o vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť členky senátu na základe rozhodnutia predsedu súdu, čím podľa jej názoru mala byť porušená zásada kontradiktórnosti konania. Rozhodnutie o vylúčení sudcu nesúvisí s predmetom sporu t. j. so skutkovou alebo právnou stránkou veci. K vzneseniu námietky zaujatosti došlo v zmysle § 49 v spojení s § 50 ods. 1 CSP sudcom (členkou odvolacieho senátu), o ktorej rozhodol predseda príslušného súdu v zmysle § 50 ods. 2 CSP. Uplatnené námietky týkajúce sa porušenia procesných práv strany sporu preto nezakladajú prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP.

33. V súvislosti s namietaným nesprávnym právnym posúdením dôkazu - výpovede svedka G. T. - bratranca žalobcu a uplatneným dovolacím dôvodom v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolací súd skúmal najprv procesnú prípustnosť dovolania. Vymedzenú právnu otázku, či môže súd vyhodnotiť dôkaz - ako účelový a tendenčný a v rámci právneho posúdenia veci na tento neprihliadať, nemožno považovať za otázku kľúčovú (rozhodujúcu) pre rozhodnutie vo veci samej, pretože od jej vyriešenia nezáviselo, či žaloba žalobcu je dôvodná alebo nie, resp. či žalobou uplatnený nárok žalobcovi „podľa práva“ (de iure) skutočne patrí alebo nie. Navyše táto námietka tak, ako je vymedzená (§ 440 CSP) vo svojej podstate ani nesmeruje k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci (nevytýka sa ňou nesprávna aplikácia konkrétnej hmotnoprávnej normy na zistený skutkový stav), ale sa sponchyňuje správnosť hodnotenia vykonaných dôkazov, s ktorým dovolateľka nesúhlasí.

34. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania odôvodneným prípustným dovolacím dôvodom a náležitým vymedzením právnej otázky v zmysle § 431 až § 435 CSP, dovolací súd nepovažoval dovolanie v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP za procesne prípustné. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Zistený skutkový stav vyplýva z vykonaného dokazovania a preto nastolená otázka nie je otázkou právnou, ale skutkovou.

35. Riešenie skutkovej otázky (quaestio facti) je v civilnom sporovom konaní spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania. Pri jej riešení sa súd zameriava na skutkové okolnosti významné napríklad z hľadiska toho, čo a kedy sa stalo alebo sa malo stať, čo (ne)urobil žalobca alebo žalovaný, čo (ne)bolo dohodnuté, či a aké skutočnosti nastali po konaní (opomenutí konania) niektorej fyzickej alebo právnickej osoby, čo obsahuje určitá listina, čo vypovedal svedok, čo uviedol znalec. S istým zjednodušením možno konštatovať, že otázkou skutkovou (faktickou) je pravdivosť, či nepravdivosť tvrdení procesných strán. Na rozdiel od toho riešenie právnej otázky (quaestio iuris) prebieha v procese právneho posudzovania veci, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, zamýšľa sa nad možnosťou (potrebou) jej aplikácie, skúma jej obsah, zmysel a účel, normu interpretuje a na podklade svojich skutkových zistení (to znamená až po vyriešení skutkových otázok) prijíma právne závery o existencii alebo neexistencii dôvodu pre aplikovanie predmetnej právnej normy na posudzovaný prípad (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 27/2019 z o 14. marca 2019).

36. Z odôvodnení rozhodnutí súdov oboch nižších inštancií vyplýva, že im bola známa skutočnosť, že

svedok G. T. je príbuzným žalobcu a túto skutočnosť pri hodnotení dôkazov aj riadne zohľadnili, avšak - ako z odôvodnenia vyplýva - nebola takou skutočnosťou, pre ktorú by sa na svedeckú výpoveď vôbec nemalo (resp. nesmeli) prihliadnuť a ktorá by svedeckú výpoveď robila celkom nepoužiteľnou pre objasnenie skutočností rozhodných pre meritórne rozhodnutie. Záver, že každú výpoveď svedka, ktorý je príbuzným niektorej zo strán, treba bez ďalšieho považovať za účelovú a tendenčnú a nemožno na ňu pri právnom posúdení veci prihliadnuť, nie je správny, pretože odporuje koncepcii materiálneho vedenia sporu, dokazovania a hodnotenia dôkazov (čl. 15 Základných princípov CSP v spojení s § 191 CSP) s ohľadom na vzťah svedka k stranám sporu a jeho možnú zaujatosť.

37. Z rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 24/2007 z 18. decembra 2007, na ktoré poukázala dovolateľka vyplýva, že bolo vydané za účinnosti iného procesného predpisu (zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov), pričom ani zmena právnej úpravy vykonaná zákonom č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku účinného od 1. júla 2016, nepredstavuje zmenu pravidiel pre hodnotenie dôkazov. Zákonnú „tzv. váhu“ jednotlivým dôkazom pripisuje sudca podľa pravidiel rozumnej a presvedčivej aplikácie princípu voľného hodnotenia dôkazov, pričom prihliada na všetko, čo v konaní vyšlo najavo.

38. Napadnuté rozhodnutie v otázke posúdenia vykonaných dôkazov (svedeckej výpovede) v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov nepredstavuje odklon od ustálenej rozhodovacej práce dovolacieho súdu, a preto prípustnosť dovolania podľa uplatneného dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods.1 písm. a) CSP nie je daná.

39. Z týchto dôvodov dovolací súd odmietol dovolanie vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP podľa § 447 písm. c) CSP, lebo smeruje proti rozhodnutiu proti ktorému nie je dovolanie prípustné. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP bolo dovolanie odmietnuté v súlade s § 447 písm. f) CSP z dôvodu, že dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

40. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v súlade s § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP a zásadou úspechu žalobcu v dovolacom konaní, ktorému priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu pri žalovanej (§ 255 ods. 1 CSP). O výške náhrady rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).

41. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3 : 0, vo výroku o trovách konania v pomere 2 : 1.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.